

Balsfjord kommune

Rusmiddelpolitisk Handlingsplan 2012 – 2016

Forord.

Balsfjord kommune utarbeidet en rusmiddelpolitisk handlingsplan som ble vedtatt i kommunestyret i 2002, og planperioden var frem til 2005. Planen har ikke vært revidert siden. Det er nå utarbeidet en ny rusmiddelpolitisk handlingsplan som skal gjelde fra 2012 – 2016. Kommunen har i tillegg en alkoholpolitisk handlingsplan som ble revidert og godkjent i kommunestyret i 2008. Denne skal også revideres og sees i sammenheng med rusplanen..

Sosial- og helsedirektoratet har laget en veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan, og anbefaler kommunene til å utforme en helhetlig ruspolitisk handlingsplan. De viser til forskning hvor bruk av alkohol og narkotika bør sees i sammenheng. Kommunen har ansvar å føre en helhetlig rusmiddelpolitikk ved at de ser bevillingsordninger og øvrig forebygging i sammenheng med behov for innsats på rehabiliteringsområdet.

INNHold

1.0 HVORFOR EN RUSMIDDELPOLITISK HANDLINGSPLAN

	side
1.1 Innledning	5
1.2 Kommunens arbeid med planen	6
1.3 Andre relevante planer	6
1.4 Relevant lovgivning	7
1.5 Befolkningssammensetning i Balsfjord kommune	7

2.0 RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER

2.1 Nasjonale mål og strategier	8
2.2 Kommunale mål og strategier	8

3. 0 RUSMIDDELSITUASJON I NORGE – kort oppsummert

4.0RUSSITUASJONEN I BALSFJORD KOMMUNE

4.1 Alkoholomsetning	9
4.2 Ungdom og alkohol	10
4.3 Legetjenesten	10
4.4 Enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering	11
4.5 Barnevernet	12
4.6 Helsesøster og jordmortjenesten	12
4.7 NAV	13
4.8 Politiet	13
4.9 Skoler	14

5.0EKSISTERENDE TILTAK I KOMMUNEN

5.1 Allmennforebyggende tiltak	14
5.2 Ungdomsrådet	15
5.3 BULA-huset	15
5.4 Prosjekt Ung region	15
5.5 MOT	16
5.6 Prosjekt «BRY DÆ»	16
5.7 Prosjekt ungdom og rus	17
5.8 Politiråd	17
5.9 Natteravn	17
5.10 Grønt Arbeid	18
5.11 Boligsosialt arbeid/miljøvaktmester	18
5.12 Kommunal stilling rus	18
5.13 Kompetanseheving i kommunen	19

5.14 Individuell plan	19
5.15 Systemisk tverrfaglig samarbeid	19
6.0 HOLDNINGSSKAPENDE ARBEID	19
6.1 Brukerorganisasjoner og frivillige selvhjelpsgrupper	19
6.2 Frivillige lag og foreninger	20
6.3 Oppvekstarenaer for barn og ungdom	21
6.4 Ungdom som dropper ut av videregående skoler	21
7.0 NYE TILTAK I PLANPERIODEN	22
7.1 Tiltak for å redusere tilgjengelighet av alkohol	22
7.2 Nye forebyggende tiltak	22
7.3 Nye tiltak - oppfølging og rehabilitering ift rusavhengige	23
Kildehenvisning	23

1.0 BAKGRUNN FOR RUSMIDDELPOLITISK HANDLINGSPLAN

1.1 Innledning.

Innbyggerne i Balsfjord kommune skal sikres et godt liv i trygge omgivelser, der de ikke hindres i sin livsutfoldelse eller utsettes for skade som følge av egen eller andres bruk av alkohol eller andre rusmidler.

Dette er visjonen for Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2012 – 2016, med andre ord et mål å strekke seg mot, en ønsket idealtilstand en gang i framtida.

Hovedmålet for den kommende periode er at:

Balsfjord kommune skal legge folkehelseperspektiv til grunn for sitt arbeid på rusfeltet, og redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltmennesket og for befolkningen i Balsfjord kommune.

Etter alkohollovens § 1 – 7d er kommunen pålagt å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. I de mange tilfeller er det naturlig å se alkohol og narkotikapolitikken i sammenheng. Rusmiddelproblemene er ofte sammensatte. Planen bør derfor være både tverrfaglig og tverretattlig. Den bør omfatte alle sider av kommunens rusmiddelarbeid. Dette omfatter forebyggende tiltak som bevillingspolitikk, informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid, samt tiltak og oppfølging til personer med rusmiddelavhengighet.

Denne planen kan ses på som en revidering/rullering av Rusmiddelpolitisk handlingsplan for perioden 2002 – 2005.

Planen viser hvilke rusforebyggende tiltak som er iverksatt, og hvilke eksisterende brukertiltak som er i kommunen i forhold til oppfølging og tiltak.

En av hovedoppgavene for rusforebyggende arbeid er å få ungdom til å utsette debuten med å bruke rusmidler. Samtidig bør en ha fokus på å begrense det totale forbruket av rusmidler i befolkningen.

Ettervern og samordning av tjenester for rusmiddelavhengige er viktig. I tillegg til kommunale tilbud, er det også viktig å med tiltak innen brukerorganisasjoner, frivillige organisasjoner, lag og foreninger.

1.2 Kommunens arbeid med planen

Den Rusmiddelpolitiske handlingsplan har sin forankring i kommunens administrative ledelse.

Det er opprettet en styringsgruppe som består av rådmann og kommunalsjefer.

Videre var det et arbeidsutvalg som består av følgende:

Rigmor Hamnvik, enhetsleder Psykisk helse, Rus og ReHabilitering

Idar Lettrem, kommunelege 1, helse og barnevern.

Tanja Nilsen, sosionom, enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering

Harald Markussen, prosjektkoordinator (i 2010).

For å få bredde i faglige innspill ble det satt sammen en prosjektgruppe som består av følgende:

Rigmor Hamnvik	Enhetsleder Psykisk helse, Rus og ReHabilitering
Idar Lettrem	Kommunelege 1, enhet Helse og barnevern.
Tanja Nilsen	Sosionom, enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering
Alf Olav Lyngstad	Miljøarbeider, BULA-huse/ enhet psykisk helse
- Mona Karlsen	Psykisk helsearbeider barn og ungdom/enhet Psyk helse
Birgitte Andreassen	Barnevernskonsulent, enhet Helse og barnevern
Carina Nysted Øverli	Sosionom, NAV
Jack Vidar Hansen	Lennsmannen i Balsfjord/Målselv
Ranveig Nilsen	Helsesøster, enhet Helse og barnevern
Roy Hansen	Rektor kulturskolen, Rektornettverket
Ragnhild Furustøl Jenssen,	Kommunalt råd for funksjonshemmede
Oddvar Skogli	Eldrerådet
Harald Markussen	Prosjektkoordinator (2010)

Kartleggingsgrunnlaget er innhentet fra faglitteratur, relevante statlige og kommunale dokumenter. Det er også vektlagt innspill fra ulike fagtjenester innen kommunen, og representanter fra ungdomsrådet, eldrerådet og kommunalt råd for funksjonshemmede.

Sosial og helsedirektoratet har utarbeidet en ”Veiledende mal for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan”. Innholdet i veilederen er hensyntatt, men planoppsettet er forenklet for å få begrense lengden på planen.

Det ble gjennomført flere møter i 2010 i prosjektgruppen. Pga sykdom og stort arbeidspress ble det ikke mulig å få planen ferdigstilt til politisk behandling som planlagt i 2011. Planen er gjennomgått i arbeidsutvalget til politirådet i 2012.

1.3 Andre relevante planer

- Plan for psykisk helse 2006-2010
- Boligsosial handlingsplan 2009-2012
- Rehabiliteringsplan, under revidering
- Smittevernsplanen
- Kommunens krise og beredskapsplan
- Psykososial handlingsplan
- Plan for kompetanseheving
- Plan for vold i nære relasjoner – under utarbeiding i 2012

1.4 Relevant lovgivning

Alle norske kommuner er pålagt å ha en alkoholpolitisk handlingsplan. (Alkoholovens § 1-7). Videre oppfordrer sentrale myndigheter til at det utarbeides integrerte rusmiddelpolitiske handlingsplaner.

Utover kravet om å ha en plan for alkoholfeltet er kommunen pålagt å løse en rekke oppgaver innen rusfaglig arbeid. For dette arbeidet gjelder i hovedsak følgende lover:

- Lov om omsetning av alkoholholdig drikk

- Lov om helse og omsorgstjenester i kommunene
- Lov om barneverntjenester
- Lov om smittsomme sykdommer
- Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern
- Lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen

Utover dette vil rusmiddelbrukere ha rett til tjenester også fra spesialhelsetjenesten innenfor helseforetakene og NAV.

1.5 . Folketallsutvikling i Balsfjord kommune

Tabell nedenfor viser Folketallsutvikling i kommunen:

Balsfjord	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
0-2 år	152	153	143	159	164
3-5 år	187	182	179	159	160
6-15 år	683	682	674	671	649
16-22 år	493	497	493	485	492
50-66 år	1 240	1 254	1 276	1 244	1 267
67-79 år	745	735	750	788	807
80-89 år	259	263	265	271	270
over 90 år	44	46	48	51	59
Innbyggere ialt	5 517	5 522	5 531	5 559	5 575
Innbyggertall 1.7.året før	5 522	5 527	5 545	5 567	5 586

Tabell 1. *Befolkningsprognose*

Tabellen er fra økonomiplan 2012-15. Prognosen tar utgangspunkt i befolkningsprognose fra Statistisk sentralbyrå (SSB) pr juni 2011, med en egen ”nivåregulering” for å hensynta utviklingen 1.halvår 2011.

SSB-prognosen tilsier folketallsnedgang på 11 personer i 2011, men det forutsetter at folketallet pr 1.7.2011 holder seg stabilt ut året. Prognosen fanger ikke opp endringer 2.halvår 2011 (Faktisk befolkningstall pr 1.1.2012 ble 5502 innbyggere). Neste SSB-fremskriving av folketall vil gjøres juni 2012.

Det er og vil i nær fremtid bli foretatt nye bedriftsetableringer i kommunen. Om dette vil gi andre utslag på befolkningsutviklingen enn det prognosene tilsier er vanskelig å fastslå.

2.0 RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER

2.1 Nasjonale mål og strategier

Helse og omsorgsdepartementet kom i 2007 med «Opptappingsplan for rusfeltet». Opptappingsplanen viser til Regjeringens overordnede mål **er å redusere de negative konsekvenser som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og samfunnet.**

De overordnede mål deles opp i fem hovedmål:

Mål 1: Tydelig folkehelseperspektiv

Mål 2: Bedre kvalitet og økt kompetanse

Mål 3: Mer tilgjengelige tjenester og økt sosial inkludering

Mål 3: Forpliktende samhandling

Mål 4: Økt brukerinnflytelse og bedre ivaretagelse av barn og pårørende

Forskning på alkoholfeltet dokumenterer at det er sammenheng mellom totalforbruket i befolkningen og omfanget av alkoholrelaterte skader. Lokalt forebyggende arbeid bør ta sikte på å redusere det totale forbruket av alkohol. Samtidig er det nødvendig å rette inn tiltak mot særlig risikoutsatte grupper, samt styrke tiltak ovenfor personer med rusavhengighet.

2.2 Kommunale mål og strategier

Gjennom rusmiddelpolitikken skal kommunen støtte opp om nasjonale mål og strategier. Rusmiddelpolitikken i kommunen må rette sin innsats på flere områder. Forebyggende arbeid ift tilgjengelighetsregulerende virkemidler og tiltak og tilgjengelig tjenester rettet inn mot spesielle målgrupper.

Kommunen har en sentral rolle i utformingen av alkoholpolitikken gjennom lokal bevilgningspolitikk og håndhevelsen av alkohollovens bestemmelser. Det er en utfordring for kommunen å føre en alkoholpolitikk som balanserer næringslivsinteresser og sosiale og helsepolitiske hensyn. Gjennom kontroll- og bevilgningspolitikken har kommunene ansvar for noen av de mest sentrale virkemidlene for å redusere skadene av alkohol.

- **Det foreslås et mål for Balsfjord kommune; Å redusere totalforbruket av alkohol med 10 %.**
- **Kommunen skal prioritere helsefremmende og forebyggende innsats i forhold til ungdom og rusmidler.**
- **Kommunen skal styrke tilbud og oppfølging ift personer med rusmiddelproblematikk.**

3.0 RUSMIDDELSITUASJON I NORGE - KORT OPPSUMMERT

Det har vært endringer i det norske drikkemønsteret siden begynnelsen av 1970 tallet. Befolkningen drikker mindre brennevin, men mer øl og vin.

Det er usikkerhet om hvor mye narkotika som faktisk brukes i Norge. Selv om ressursene og prioriteringene innenfor politi og tollvesen kan variere fra år til år, regnes bl.a. antall beslag av narkotika som god indikator for utviklingen.

Dagens restriktive narkotikapolitikk har hatt stor oppslutning hos folk flest. Likevel er det en økende andel ungdom som oppgir at de noen gang har prøvd narkotiske stoffer, særlig cannabis.

4.0 RUSMIDDELSITUASJON I BALSFJORD KOMMUNE

4.1 Alkohol omsetning.

Alkohol

Tall viser følgende tall for slag og skjenking i Balsfjord kommune (regna i vareliter)

	ØL	VIN	BRENNEVIN
2006	257278	458	849
2007	324519	479	585
2008	277899	615	516
2009	353974	391	537
2010	342348	716	821

VINMONOPOLETS TALL

Totalt salg, Storsteinnes, liter					
Hovedvaretype	2007	2008	2009	2010	2011
Svakvin	42 958	45 753	50 264	50 584	53 583
Brennevin	20 391	21 156	21 486	20 264	18 642
Øl	1 408	1 244	1 274	1 354	1 600
Sterkvin	658	598	535	479	352
Alkoholfritt	76	86	84	122	103
Totalt	65 491	68 837	73 642	72 803	74 279

Antall liter ren alkohol fordelt på befolkningen > 15 år ligger omtrent på landsgjennomsnittet med 6.2 liter pr innbygger over 18 år.

I alkoholpolitisk sammenheng er det særlig totalomsetningen som har interesse.

Som oversikten viser har det vært en økning i totalsalg fra 2007 til 2011. Balsfjord kommune har det i de senere år bygd forholdsvis mange hytter og fritidsboliger. Dette kan ha innvirkning på salgsstatistikken ved at personer fra andre kommuner kjøper alkohol i butikker og på Vinmonopolet i kommunen.

Oversikt over bevillingsinnehavere i Balsfjord kommune:

	2007	2008	2009	2010	2011
Skjenke-bevillinger	7	5	7	7	5
Salgs-bevillinger	10	11	12	12	12

I følge Balsfjord kommunes alkoholpolitiske handlingsplan fra 2008-2012, er det klare retningslinjer for tilgjengelighet og servering av alkohol.

I 2011 var det 5 skjenkesteder i Balsfjord kommune. Følgende skjenketider gjelder:

Skjenking av brennevin er tillatt mellom kl. 13.00 og 01.00 f.o.m. søndag t.o.m.

torsdag. Fredag og lørdag og natt til helligdag er skjenking tillatt mellom kl. 13.00 og

02.30. Skjenking av øl er tillatt fra kl. 08.00 til kl. 01.00 fra søndag t.o.m. torsdag.

Fredag og lørdag og natt til helligdager er skjenking tillatt fra kl. 08.00 til 02.30.

Kommunene har egen avtale med et firma som har ansvar for kontroller av skjenkestedene og rapportering.

4.2 Ungdom og alkohol

Det er i Balsfjord kommune ikke foretatt noen undersøkelser om ungdommens alkoholvaner i de siste 10 år i kommunen. En undersøkelse i 2001 viste at gjennomsnittlig debutalder for å drikke alkohol var 12 år for gutter og 13,5 år for jenter.

I Målselv kommune ble det i 2008/2009 foretatt en undersøkelse om ungdommens alkoholvaner. Undersøkelsen i Målselv kommune viste følgende debutalder:

	Gutter	Jenter
Øl	14,6 år	14,8 år
Vin	15,7 år	15,8 år
Brennevin	15,1 år	15,4 år

Det er liten grunn til å tro at ungdommen i Balsfjord kommune skiller seg mye fra ungdommer i Målselv kommune. Tallene som undersøkelsen i Målselv viste er i overensstemmelse med nasjonale tall.

Det er kjent at ungdommer får tak i alkohol selv om de er under 18 år.

Bygdefester med 15 års aldersgrense kan påvirke ungdommers holdninger til alkohol.

Dette er en arena hvor ungdom i ung alder drikker alkohol.

4.3 Legetjenesten.

Legetjenesten har et høyt antall pasientkontakter i løpet av et år, og gjennom dette en bra oversikt over rusproblematikken. Likevel mangler det spesifikke registreringsverktøy/rutiner mer egnet og nødvendig for en sikrere tallfesting av rusrelaterte problemer.

Skjønnsmessig vurdert er inntrykket likevel at situasjonen har vært relativt stabil fra 2005 og fram til 2011 (traumemedisin, intoxic, trafikk, promille etc).

Inntrykket er at det er legale midler som tobakk og alkohol som bidrar mest til økt sykkelighet og dødelighet i gruppen rusmiddelmisbrukere. Barn til rusmiddelmisbrukere er generelt mer utsatt for fysiske og psykiske problemer, og har også en økt risiko for å utvikle egne rusproblemer.

Det er nok store mørketall på grunn av underrapportering, og at pasienter skjuler seg under andre diagnoser.

4.4 Enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering

Enheten har kontakt med flere innbyggere som er rusmisbrukere. En del av disse har samtidighet av rusmisbruk og psykiske lidelser, og noen ruser seg både på alkohol og narkotiske stoffer. Kommunen har også en del eldre personer som ruser seg på alkohol. Dette er en situasjon som også er kjent for hjemmetjenesten. Noen ruser seg i perioder, andre mer eller mindre hele tiden.

Over flere år har det vært en stabil gruppe voksne som bruker narkotiske stoffer. I de siste år har en møtt flere yngre voksne som har en liberal holdning til, eller er brukere av narkotiske stoffer. Det er også inntrykk av at det er lett tilgang til illegale narkotiske stoffer i kommunen.

Enheten følger opp personer som er til behandling i spesialisthelsetjenesten for misbruk av både alkohol og narkotiske stoffer. Kommunen har personer på LAR (legemiddelassistert behandling) som godkjennes av Helse Nord. Personer må søkes inn i behandlingen, mens den administreres i kommunen.

Det finnes flere ulike behandlingstilbud for personer med rusmiddelavhengighet. Det søkes på ulike behandlingstilbud i samarbeid med fastlege. For personer som er i behandling kreves det et godt og tett samarbeid med institusjonen både før, under og etter behandling.

Det er et omfattende og tidkrevende arbeid å jobbe med mennesker med rusproblemer. Koordinering av tiltak og tjenester i forhold til dette arbeidet er ressurskrevende. Det er begrenset fast bemanning til å følge opp med tilstrekkelige tjenester, samtidig som det er behov å styrke tjenesten med bemanning også i helger. Enheten har også behov for et egnet rom/sted for utdeling av medisiner i rusbehandlingen og psykisk helsearbeid.

Det registreres at flere personer med rusrelaterte problemer har dårlige boforhold, noe som ble avdekket under arbeidet med boligsosial handlingsplan.

Enheten har fokus på å gi tilbud til barn av personer med rusmisbruk og psykiske lidelser. Dette fordi de er utsatt for helseplager og er i risikogruppe for selv å utvikle helse- og psykososiale problemer, inkl. rusproblemer.

Helsepersonell skal bidra til å dekke behovet for oppfølging av mindreårige barn til pasienter med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade, som følge av foreldrenes tilstand. Formålet med de nye bestemmelser fra 2010 er å sikre at barna blir fanget opp tidlig, og at det blir satt i gang prosesser som setter barn og foreldre i bedre stand til å mestre situasjonen som følge av rusmisbruk.

og/eller når en forelder blir alvorlig syk. Videre er formålet å forebygge problemer hos barn og foreldre.

Det er en utfordring å avdekke og intervensere i familier med rusproblemer. Ofte kan foreldre og barn tildekke problemene hjemme. Rusmiddelrelaterte konsekvenser kan komme til uttrykk i barnehage, skole, og/eller på fritidsarenaer.

Forskning viser at gode selektive tiltak kan ha god effekt på målgruppa, og at en kan unngå at misbruk eller avhengighet får oppstå og utvikles.

Enheten har kontakt med ungdom gjennom møtesteder for ungdom som for eksempel BULA-huset. En kjenner til det er ungdom som debuterer tidlig med alkohol, mens andre venter opp mot 17-18 års alder. En har inntrykk av at alkoholbruk er utbredt blant ungdom i kommunen, og dette er ofte relatert til den gode opplevelsen som rusen gir. Det har vært rapportert enkeltepisoder med vold, trusler og seksuelle overgrep fra fester/sammenkomster blant ungdom. Dette er også et tema som har vært i fokus i media i Norge i den senere tid, og som krever en øket oppmerksomhet og tiltak ovenfor.

4.5 Barnevernet.

Barnevernet har gjennom flere år hatt en stabil meldingsstatistikk på ca. 1 ½ bekymringsmelding pr. uke. Det oppleves og at innholdet i meldingene har forandret seg. Det kommer flere meldinger av alvorligere grad enn tidligere, som vold mot barn. Barnevernet omsorg for flere barn hvor en eller begge foreldre ruser seg, og ikke er i stand til å gi barna den nødvendige omsorg og trygghet.

4.6 Helsesøster og jordmortjenesten.

Det er fokus på holdningsskapende tiltak til foreldre i svangerskap, på helsestasjon og med barn og unge i skolene inkl videregående og folkehøgskolen, samt helsestasjon for ungdom.

I svangerskapsomsorgen er rusmiddelbruk et av flere temaer som jordmor tar opp med de gravide. Jordmor står frem med en holdning om at rusmidler ikke skal brukes i graviditeten.

Helsesøster og jordmortjenesten vil være med på å stimulere til økt foreldresamarbeid og aktivitet gjennom for eksempel foreldremøter i barnehagene og skolene. Alle ungdomsskolene bør innføre programmet FRI for å forebygge/ utsette røykedebut – (og dermed rusforebyggende) – og dermed være et rusforebyggende tiltak.

Helsesøstertjenesten og rustjenesten kan samarbeide om dette tiltaket.

Helsesøstertjenesten ser økende behov for satsing på informasjon om psykisk helse i skolen. «Alle har en psykisk helse» er et aktuelt program, og kan gjennomføres årlig gjennom tverrfaglig samarbeid med ungdomsskolene i kommunen. «Zippys venner» er innført ved flere av barneskolene i kommunen, er et opplæringsprogram for barneskolen som fokuserer på følelser og mestring.

Helsesøster har treffetid på alle skolene i kommunen, og mest på skolene hvor det og er ungdomsskole. Det erfares at det er et økende behov for at helsesøster er tilgjengelig i skolene for samtale og veiledning. Dette gjelder også videregående

skole. Økt fokus på at voksne ikke kjøper eller gi alkohol eller tobakk til ungdom under 18 år er et viktig forebyggende tema.

4.7 NAV.

NAV er ofte i kontakt med rusmisbrukere. Dette gjelder i hovedsak forhold til arbeid, aktivitet, bolig og økonomi. Som følge av sitt rusmisbruk har de ofte opparbeidet seg gjeld. Dette er gjerne brukere med lav inntekt.

NAV fokuserer på at når det avdekkes at bruker har et rusproblem som er til hinder for arbeid/aktivitet, må det behandles før vedkommende formidles ut i arbeidslivet. NAV kan henvise til lege eller Enhet for psykisk helse, Rus og rehabilitering, for hjelp til sitt rusproblem. NAV har felles møter med denne enheten en gang i måneden.

Ungdom som dropper ut av videregående skole eller lærlinger som ikke har fått lærlingplass, er i kontakt med NAV. Denne gruppen er viktig å følge opp fordi de utgjør en risikogruppe i forhold til å begynne med rusmidler.

Det er registrert bostedløse i kommunen, men de boligene som tilbys er av meget dårlig standard.

4.8 Politiet.

I 2011 var det 19 saker av ruspåvirket kjøring, med lik antall i 2010. Produksjon og salg av hjemmebrent synes etter politiets statistikker å være et tilbakelagt problem.

Politiet har ikke statistikk som viser ungdommens alkoholvaner, men henviser til Ungdomsundersøkelsen i Målselv og Bardu for denne gruppens alkoholvaner. Denne undersøkelsen viser at ungdommen drikker alkohol også i svært ung alder, og politiet mener det ikke er noe som tilsier at ungdommen i Balsfjord i noen særlig grad skiller seg ut fra ungdommen i nabokommunene.

Politiets statistikk for antall straffesaker opprettet for narkotika vises nedenfor:

År 2008: 51

År 2009: 116

År 2010: 48

År 2011: 42

Dette gjelder bruk, besittelse eller overdragelse. En person kan stå bak flere saker ett enkelt år. De høye tall for 2009 har sammenheng med at lokal politi hadde en ekstra innsats hvor de avdekket et yngre miljø som brukte narkotiske rusmidler. Politiet kom i kontakt med flere ungdommer som fikk oppfølging i form av ruskontrakt og andre tiltak. Tjenesten har fokus på ungdom og nyrekruttering, og det er særdeles viktig med et tverrfaglig samarbeid for å stoppe denne utviklingen.

Det er et etablert narkotikamiljø med eldre misbrukere i kommunen.

Det er en sammenheng mellom rus og voldssaker, selv om dette ikke omfatter alle saker med vold.

Statistikk på antall saker ift vold er for Balsfjord er:

År 2008: 35

År 2009: 33

År 2010: 27
År 2011: 35

Det jobbes med en egen handlingsplan «sammen mot vold» som ventes ferdig i 2012.

4.9. Skoler

Ved alle skolene i Balsfjord jobbes det forebyggende i forhold til rusproblematikk. På barnetrinnet jobbes det med temaet i forhold til kompetansemål i ulike fag. Her fokuseres det ikke på rusmidler, men på skadevirkningen av disse. På ungdomstrinnet jobbes det også med problematikken opp mot kompetansemål. I tillegg gjennomføres de holdningsskapende programmene FRI og MOT. Skolene har også «alle har en psykisk helse» - perm med ulike undervisningsopplegg- også i forhold til rus. Det har vært registrert et par tilfeller der elever har hatt med seg alkoholholdige drikker i skolen. Dette har blitt handtert etter skolens ordensreglement med utvisning. Ved alle arrangementer i skolens regi og ved skoleturer vies det spesiell oppmerksomhet i forhold til problematikken. Temaet tas jevnlig opp på det store foreldrerådsmøte på høsthalvåret.

5.0 EKSISTERENDE TILTAK I KOMMUNEN

5.1 Allmennforebyggende tiltak

Med allmennforebyggende tiltak menes de tiltak som er rettet mot hele eller store deler av befolkningen. Effekten av forebygging er blant annet oppsummert i en rapport fra Verdens helseorganisasjon (Babor et al 2003).

Tiltak med dokumentert effekt er tiltak som søker å begrense tilgjengeligheten, som for eksempel aldersgrense ved kjøp, begrenset antall salgssteder og salgstider, vinmonopol, lav promillegrense, hyppige kontroller, samt holde utsalgs- og skjenkesteder ansvarlig for sin virksomhet gjennom kontroller og sanksjoner.

Andre tiltak er forbud mot reklame og opplæring av servitører og dørvakter.

Når det gjelder forebygging er det videre vanlig å skille mellom universelle og selektive tiltak. Universelle tiltak innebærer å arbeide mot hele befolkningen for å begrense bruken av rusmidler. Videre søker slike tiltak å forhindre at et problem, skade eller sykdom oppstår.

Selektive tiltak brukes overfor risikoutsatte grupper, og er tiltak som iverksettes etter at et problem allerede har oppstått eller er i ferd med å oppstå.

5.2. Ungdomsrådet

Balsfjord kommune har et aktivt og engasjert ungdomsråd. Ungdomsrådet er satt sammen av ungdom fra alle skolene i kommunen, inkludert den videregående skole. Rådets sekretær er tillagt stilling for psykisk helsearbeider for barn og ungdom, og ordfører deltar i møtene.

Ungdomsrådet har fokus på aktivitet og tiltak for ungdom slik som BULA-huset, og MOT programmet i skolene, UNG region-prosjektet og BRY DÆ. Ungdomsrådet jobber med å utvikle aktiviteter og prosjekter til ungdom i kommunen.

Ungdomsrådet skal være representert i kommunestyremøter og de har uttalerett her. De kan uttale seg om saker som vedrører ungdom.

5.3. BULA-huset

BULA-huset er et kommunalt møtested for ungdom, lokalisert på Storsteinnes. Dette stedet ble etablert i forbindelse med satsing på forebyggende arbeid innen psykisk helse for ungdom i år 2000. Navnet BULA-huset er valgt av ungdommene, og står for «Balsfjord Ungdommen Leder An». Ungdommer fra hele kommunen bruker huset, selv om det er flest ungdommer fra Storsteinnes området. Det er tilknyttet 40 % stilling til huset, hvor arbeidet har særlig fokus på tiltak ift forebyggende psykisk helse- og rusarbeid.

BULA-huset har også nært samarbeid med TVIBIT, -ungdomshuset i Tromsø kommune. Dette har verdifulle muligheter for utvikling av prosjekter og erfaringsutveksling. De siste 3 år har samarbeidet vært organisert gjennom Prosjekt Ung Region, hvor også Karlsøy kommune er samarbeidspartner. Ungdom deltar på kurs i regi av TVIBIT og/eller legger opp til samarbeid om aktiviteter. BULA-huset har flere aktivitetsgrupper, og ungdom er aktiv medvirkende i utvikling av aktiviteter og prosjekter. Her er fotogruppe, kurser, datarom, kioskgruppe, konserter, friluftaktiviteter/turer, paintball med spill og sosialt møtested. Ofte setter ungdom i gang med nye aktiviteter, i samarbeid med voksne. Det har også vært eget sommerprogram de siste år, samt vinter- og sommercamp ute i naturen.

Det registreres nå at lokalene til BULA-huset er små og trenger renovering. Det må vurderes muligheten til nye lokaler.

5.4. Prosjekt Ung Region

Ung Region er et regionalt utviklingsprosjekt som har ungdomshusene CREDO i Karlsøy kommune, BULA i Balsfjord kommune og TVIBIT i Tromsø kommune som samarbeidspartnere. Prosjektet fokuserer på ungdom som ressurs, initiativtaker og deltagende i aktiviteter og i samfunnet. Det er også fokus på å gi et sosialt og meningsfylt tilbud til de ungdommene som ukependler til Tromsø for å gå på skole. Ungdomshusene samarbeider om å gjøre regionen attraktivt for unge mennesker gjennom aktiviteter og tilbud til ungdommer mellom tretten og tjuefem år. Prosjektet er et tre årig prosjekt, hvor en nå er i siste prosjektår. I prosjektet er det satt av ressurser til «prosjektvugge» hvor ungdom kan søke penger til å starte egne

aktiviteter. Dette har gitt en god aktivitet for ungdommer på BULA-huset, og det er for tiden 12 delprosjekter.

Opplæring og kontakt mellom Ungdomsrådene i kommunene er også en del av prosjektet. Dette har vært svært vellykket og har utviklet et unikt nettverk mellom de tre kommunene. Prosjektet er finansiert av RDA-midler. Det pågår nå arbeid med å kartlegge muligheter for nye samarbeidsprosjekter i løpet av 2012.

5.5. MOT

MOT er en ideell organisasjon som har utarbeidet et opplæringsprogram som har til formål å bevisstgjøre ungdom til å ta egne valg og vise mot. Organisasjonen har tre visjoner: *MOT til å leve, MOT til å bry seg og MOT til å si nei.*

Balsfjord kommune valgte en 3-årig avtale : «lokalsamfunn med MOT». Visjoner og arbeid inngår i ungdomskoler, samt andre arenaer der ungdom oppholder seg på fritiden. Dette skal bidra til å skape et varmere og tryggere oppvekstmiljø.

MOT programmet i Balsfjord har deltatt med stand og profilering på ulike arrangement i kommunen. Det har også vært arrangert MOT banketter, et rusfritt arrangement med mat, aktivitet og underholdning. MOT programmet omfatter lokale MOT-informatører, årlige MOT-styremøter lokalt (her deltar også ordfører og rådmann), kommunal MOT-koordinator, MOT-leder og lokale MOT-ungdommer. Det er egen opplæring og godkjenning for personer som skal profilere og gi opplæring lokalt.

5.6. Prosjekt «BRY DÆ»

I 2008 ble det startet et fritidsprosjekt hvor ungdom gjennom kreative uttrykk lager ei forestilling som setter fokus på viktige oppveksttemaer. Et tverrfaglig samarbeidsgruppe ble opprettet på tvers av enheter, fagmiljø og frivillige miljø. Disse koordinerer og veileder ungdom i prosess, ide og arbeid med BRY DÆ-forestillingen. Samarbeidende tjenester er enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering, BULA-huset, kulturskolen, og ressurspersoner fra frivillige miljøer i kommunen. Den Norske Kirke i Balsfjord deltar i prosjektet i de siste to år.

Formålet med prosjektet er å påvirke verdier, holdninger og kunnskap i forhold til temaer relatert til psykisk helse, rus og mobbing. Gjennom kreative uttrykk blir ungdom bevisstgjort om å bry seg om hverandre, miljø og samfunn. Verdier fra MOT-programmet er også innlagt i visjoner for BRY DÆ, ift til å ha mot til å leve og ta egne valg i ungdomstiden.

Det er også et mål at ungdommer fra hele kommunen deltar i prosjektet. De årlige forestillinger vises for alle elever fra 7. trinn og til og med videregående. Det gjennomføres 2 skoleforestillinger, i tillegg til åpne forestillinger. Arbeidet er utviklet til et unikt samarbeidsprosjekt som er blitt anerkjent langt utover kommunen.

Gjennom arbeidet med BRY DÆ og prosjekt Ung Region ser vi at ungdommen tar initiativ til nye prosjekter, og engasjerer ungdom fra hele kommunen. De samles om å skape en felles forestilling, og dette skaper læring og mestring, og bidrar til et godt samhold på tvers av bygder og skoler.

5.7. Prosjekt- ungdom og rus.

I januar 2010 ble det søkt om statlige midler til et nytt prosjekt relatert til ungdom og rus. Tilsagn ble gitt via Fylkesmannen, og det ble opprettet en 100 % prosjektstilling fra mars 2011. Målsettingen til prosjektet er å forebygge og stanse narkotikamisbruk blant ungdom, samt å ha fokus på ungdom og bruk av alkohol. Prosjektleder har knyttet til seg faste samarbeidspartnere i barnevern, lege, helsesøster, skole, politi, NAV, psykisk helsearbeidere, og foreldre/foresatte. Det jobbes direkte mot ungdommer og unge voksne, samt foreldre/foresatte, både i forhold til informasjon og oppfølgingstiltak.

5.8. Politiråd

Politiråd ble etablert den 1.1.2010 i Balsfjord kommune. Politirådet er organisert etter SLT– modellen (samordning av kriminalitetsforebyggende tiltak). Ordfører, rådmann, lensmann og prosjektleder (SLT-koordinator) er faste representanter i politirådet, som har møte to ganger i året.

Arbeidsutvalget for politirådet møtes jevnlig ca hver 6.uke. Her møter leder/ansvarlige for følgende tjenester/etater; psykisk helse og rus, barnevern, NAV, skole, PPT, helsesøster, politiets forebyggende gruppe.

Hovedformålet med dette arbeidet er å sikre et godt forankret tverretattlig samarbeid. Arbeidsutvalget drøfter ulike problemstillinger og har et kriminalitetsforebyggende fokus. Det er spesielt forhold omkring ungdom som blir vektlagt.

Prosjektleder (SLT-koordinator) er ansatt i politiet og dekker Balsfjord, Målselv og Bardu.

5.9. Natteravn

En natteravn er et menneske som bryr seg, og er ikke et borgervern eller reservepoliti. Natteravnere bidrar med tilstedeværelse på arenaer hvor ungdom ferdes, og bidrar til et tryggere lokalmiljø og samfunn.

Det er av stor interesse at ordningen med natteravnere videreføres og utvikles.

Natteravnordningen har stor betydning fordi den blant annet viser ungdommen at de voksne bryr seg og vandrer i områder der unge oppholder seg. I kommunen har natteravnene vært i aktivitet med større arrangement og festivaler, som Nordkjosmessa, Storsteinnes-martna, Heiafestival, og enkelte fester/arr.

Natteravnordningen er en frivillig ordning, med tilknytning til enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering.

5.10. Grønt arbeid

Grønt Arbeid er et 3-årig prosjekt hvor 2011 var siste prosjektår.

Dette er et «Inn På Tunet» tiltak der gårdbrukere tilbyr sitt gårdsareal for arbeidstrening og arbeidsavklaring for mennesker med rus- og/eller psykiatriproblematikk. Det har også vært utprøvd tiltak ift ungdommer som faller ut av- eller ikke er tilpasset den videregående skole.

Gårdbruker er arbeidsleder for deltagerne, de kan også ha ansatte som arbeidsledere på gården. Det fokuseres på struktur på hverdagen, sosialt samspill, kosthold og mosjon, samtidig som deltagerne får avklart sin arbeidsevne.

Grønt Arbeid er et tverretatlig prosjektsamarbeid hvor NAV, BASVO, enhet for Psykisk helse, Rus og ReHabilitering, RIO (brukerorganisasjon), Landbrukskontoret, og gårdbrukere er involvert.

Prosjektet er allerede forankret som fast tiltak med APS-plasser som organiseres av NAV kontoret, og er tilknyttet en gård i kommunen. Det siste året er det også satt i gang forsøk med aktivitetsplasser for personer på uføretrygd, noe som er organisert av enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering.

5. 11. Prosjekt Boligsosialt arbeid/Miljøvaktmester

Prosjekt miljøvaktmester har sitt utgangspunkt i Boligsosial handlingsplan. Det ble utarbeidet prosjektbeskrivelse, søkt midler, og startet opp i 2010. Prosjektet har fått tilsagn om midler fra Fylkesmannen, noe som kan gies inntil tre år.

Miljøvaktmesteren gir oppfølging og tiltak relatert til bolig og boevne til personer i utsatt livssituasjon. Arbeidsoppgaver er knyttet til enkle vedlikeholdsoppgaver i forhold til bolig, veiledning til praktiske gjøremål i egen bolig, samt utprøve metodikk ift oppfølging og veiledning i personlig økonomi. Miljøvaktmesteren kan også tilrettelegge og ledsage til aktiviteter. Miljøvaktmester samarbeider nært med flere faginstanser, som enhet Byggforvaltning, NAV, enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering. Prosjektet inngår i boligsosialt team og boligsosialt arbeid i kommunen. Dette har vist seg å være et viktig tiltak som bør videreføres etter prosjektperioden.

5.12. Kommunal stilling ift rus.

Kommunen har en stilling miljøterapeut/sosionom som arbeider ift personer med rusproblematikk. Denne ble opprettet via midler fra opptrappingsplanen for psykisk helse. Stillingen er organisert i enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering, og er knyttet til «team psykisk helse og rus». Stillingen jobber primært mot voksne personer med rus og/eller samtidighet rus-psykiske problemer. Arbeidsoppgaver er knyttet til samtaler, koordinering og samarbeid med andre fagtjenester som lege, NAV, spesialisthelsetjenesten, innsøking til behandling m.m. Det er nært samarbeid med stillinger innen psykisk helsearbeid og psykiatrisk miljøarbeidertjenester ift oppfølging som medisiner og annen helsefaglig arbeid.

Stillingen har i de siste år samarbeidet med flere prosjektstillinger som har vært tildelt kommunen via søknader og tilsagn om statlige midler. Bla styrkningstilling miljøterapeut (2009 – 2011), grønt arbeid (2009 -2011) , miljøvaktmester (2010 – 2012). Statlige prosjektstillinger har bidradd til styrkning og utviklet tilbudet til rusavhengige. Utfordringen med prosjekter som er finansiert via statlige midler er at dette er midlertidige stillinger, hvor det er behov for faste stillinger for å ivareta tilbudet videre. Det er ikke kommet avklaringer på om økonomiske midler vil kunne bli innlagt i inntektsrammen, eller kan bli øremerkede midler til kommunene etter statlig satsing som går ut 2012. Styrkningsarbeidet må også sees i sammenheng med

Samhandlingsreformen som er igangsatt fra 2012, og har en satsing og utviklingsperiode frem til 2015..

5.13. Kompetanseheving i kommunen

Balsfjord kommune har de senere år fokusert på kompetanseheving innen rus. Kommunens ansatte deltar ofte på kurs og konferanser, i tillegg til at flere ansatte har gjennomført videreutdanninger innen dette fagfeltet. Dette må videreføres, og det er et mål at flere fagtjenester skal ha kompetanse innen fagområdet, både i ft ungdom og voksne.

5.14 Individuell plan

Individuell plan er et viktig verktøy for oppfølging av personer som har behov for langvarig og koordinerte sosial og/eller helsetjenester. Dette er også nedfelt som plikt og rettighet i flere lover innen helse-og omsorg, NAV, opplæring, og Pasientrettighetsloven. Planen er et verktøy for samarbeid mellom personen/brukeren og tjenesteapparatet, og skal sikre samhandling og helhetlige tilbud og tjenester. Den skal inneholde et helhetlig fokus som er tilpasset den enkeltes behov, mål og ressurser. Balsfjord kommune har tatt i bruk individuell plan.

5.15 Systemisk tverrfaglig samarbeid

Det er etablert flere forum og samarbeid for tverrfaglig arbeid. Blant annet er det månedlige møter med NAV og Enhet Psykisk helse, rus og ReHabilitering. Det er også månedlige møter med helsesøster, barnevern og Enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering. Videre er det ukentlige møter med Enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering og legetjenesten. Dette er samarbeidsforum for å sikre og drøfte tverrfaglige utfordringer, og/eller individuelle utfordringer relatert til faglig oppfølging. Individuelle saker forutsetter at samtykkeskjema er undreskrevet.

Det er også opprettet Geografiske team ift utsatte barn og unge. Det finnes et overordnet team, og regionale team. I disse team inngår skoler, barnehage, helsesøster, barnevern, psykisk helse/rus og PPT.

Videre har kommunen en Tverrfaglig ressursgruppe relatert til seksuelle overgrep og vold. Her inngår helsesøster, politi, barnevern, PPT, psykisk helse og rus. Teamet gir råd, veiledning i i forhold til satsingsområdet.

6.0 HOLDNINGSKAPENDE ARBEID

6.1 Brukerorganisasjoner og frivillige selvhjelpsgrupper.

Det har tidligere vært etablert AA gruppe i Balsfjord. Det ble forsøkt gjenopptatt i 2010 uten at det ble realisert. Personer fra Balsfjord kommune deltar i AA grupper i Tromsø og Målselv. Balsfjord kommune har hatt temamøter med RIO

(rusmisbrukernes interesseorganisasjon) i Tromsø om oppstart av RIO kontakt i vår kommune.

Oversikt over aktuelle organisasjoner:

Brukerorganisasjoner:

AA – anonyme alkoholikere: www.anonymealkoholikere.no

NA – anonyme narkomane: www.nanorge.org

Rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO): www.riorg.no

Foreningen for human narkotikapolitikk (FHN): www.fhn.no

Hjelpelinjen for spilleavhengige: www.hjelpelinjen.no

GA – Anonyme Gamblere: www.ganorge.no

Pårørendeorganisasjoner:

Veiledningssenteret for pårørende: www.veiledningssenteret.no

Pårørendesenter i Stavanger: www.parorendesenteret.no

Landsforbundet mot Stoff (LMS): www.motstoff.no

A-larm (bruker- og pårørendeorganisasjon): www.a-larm.no

Al-Anon (for pårørende til rusavhengige): www.al.anon.org

Familieklubbene i Norge: www.familieklubb.no

Pårørende til spilleavhengige (PTS): www.ptsnorge.no

Nettverk Narkoman.net: www.narkoman.net

Råd og veiledning for arbeidslivet:

Arbeidstilsynet: www.arbeidstilsynet.no

NAV Arbeidslivsenter: www.nav.no

AKAN kompetansesenter: www.akan.no

6.2. Frivillige lag og foreninger

Det arbeides med holdningsskapende innsats i regi av kommunen, frivillige lag, og lokale foreninger. Det er viktig at arbeidet videreføres og videreutvikles, og sees i sammenheng med det øvrige kommunale arbeidet som er relatert til rus.

Det er viktig å gi informasjon om hva en tidlig rusdebut og et stort forbruk av alkohol kan medføre. Ledere for frivillige lag og foreninger hvor barn og unge er medlemmer må ha fokus på forebygging og ha kunnskaper om konsekvensene av rusmiddelbruk.

Lions Club har to opplæringsprogram for ansatte i barnehage og skole som heter «Det er mitt valg». Denne opplæring har vært gjennomført i kommunen. I tillegg har Lions årlig satsing med tulipanaksjon for å sette fokus på bekjempelse av narkotika.

Det har vært drøftet å få etablert **Juvente** organisasjonen i kommunen. Juvente er en organisasjon for og med ungdom som arbeider for fred, solidaritet og en verden fri for rasisme og rusgifter.

Norske kvinners Sanitetsforening har etablert et pårørendesenter i Alta som er et åpent tilbud til pårørende for samtaler og veiledning for befolkningen fra hele Nord Norge.

6.3 Oppvekstarenaer for barn og ungdom

Det er viktig å styrke holdninger og handlinger ift barn og ungdom. Arenaer hvor foreldre, vordene foreldre, barn og unge oppholder seg i sin hverdag er viktige målgrupper for et slikt arbeid. Barnehager, skoler, svangerskapsomsorgen og helsestasjoner er gode arenaer. Tidlig intervensjon, brukermedvirkning, foreldreinvolvering og flerfaglig/fleretattlig medvirkning må vektlegges. Foreldre har et stort ansvar i forhold til å formidle holdninger, sette grenser og opptre som rollemodeller. Andre fokusområder er økt bevisstgjøring og sterkere fokus på å ikke kjøpe alkohol til personer under 18 år.

Tidlig intervensjon er tiltak som retter seg mot grupper eller enkelt personer som står i fare for å utvikle alkohol eller narkotikamisbruk, spesielt ungdom. I kommunen er det flere fagtjenester og miljøer som oppdager og i fellesskap kan påvirke tiltak ovenfor disse personene eller gruppene.

6.4 Ungdom som dropper ut av videregående skole.

NAV samarbeider med Oppfølgingstjenesten på dette området. Når ungdommer står i fare for, eller har droppet ut av videregående skole inviteres de til samtale med oppfølgingstjenesten, hvor det utarbeides en individuell utviklingsplan. Denne brukes som utgangspunkt for NAV når de tilbyr arbeidspraksis som et alternativ til skolegang. Ungdommer i praksisplasser vil kunne motta individstønad for de dagene han/hun er i praksis. Praksisen følger skoleåret og gies ikke i sommermånedene.

Skolegang og arbeidspraksis kan kombineres. For å få arbeidspraksis må man være rettighetselev. Dersom en ikke er rettighetselev vil andre tiltak sees på.

Det kan være vanskelig å bistå ungdom som ikke henvender seg til NAV, eller tar imot tilbud fra oppfølgingstjenesten. Det er behov for å styrke samarbeid for å fange opp ungdommer som ikke oppsøker Oppfølgingstjenesten og/eller NAV. Det er igangsatt samarbeid med disse tjenester og prosjekt ungdom og rus for å styrke arbeidet på området.

7.0 NYE TILTAK I PLANPERIODEN

7.1 Tiltak for å redusere tilgjengelighet av alkohol

- a) **Helsedirektoratet har startet et kompetanseprogram som heter ansvarlig vertskap.** Balsfjord kommune skal følge dette programmet. Ansvarlig vertskap er et kompetanseprogram for serveringssteder med en målsetting om at alkoholservering ikke skal forekomme til ungdom under aldersgrensen (18 og 20 år) eller til åpenbart påvirkede gjester. Ansvarlig vertskap skal også tilrettelegge for bedre kommunikasjon mellom bransje, politi og kontrollmyndigheter og skal bidra til kompetanseheving for alle tre instanser. Hovedmålet er å forebygge og redusere rusrelatert vold i og utenfor serveringssteder. Kommunen skal legge til rette for at kompetanseprogrammet "Ansvarlig vertskap" skal tas i bruk.
- b) Salgs og skjenketider reduseres med en time.
- c) Det opprettes et samarbeidsorgan mellom alle som har salgs og skjenkebevilling, kommunen, Alko-kontrollen og politi.

7.2 Nye forebyggende tiltak

- a) Det gjennomføres et årlig temamøte i skolen for foreldre og ungdom om bruk og skadevirkninger av rusmidler. Dette gjøres i samarbeid med politi, enhet psykisk helse, rus og rehabilitering, barnevernet, helsesøster og skoler. Det skal også fokuseres på foreldrenes ansvar i forhold til rusforebygging.
- b) Det skal jobbes med å ta i bruk opplæringsprogram i skolene som omhandler temaet rus og psykisk helsearbeid.
- c) MOT- programmet skal videreføres utover prosjektperioden i 2012.
- d) I samarbeid med ungdomsrådet bør det vurderes muligheten for å etablere Juvente i kommunen.
- e) Balsfjord kommune skal sikre gode lokaler for møtested for ungdom/BULA-huset.
- f) Natteravnordningen videreføres og styrkes.
- g) Alkoholfrie arrangementer for ungdom under 18 år utprøves på fredag eller lørdag på BULA-huset. Dette bør også sees i sammenheng med natteravnordningen og/eller andre frivillige organisasjoner.
- h) Kommunen skal støtte opp og samarbeide med frivillige lag og foreninger som idrettslag, pensjonistforeningen, Lions, m/flere. Dette for å styrke aktivitetstilbud, opplæring og holdningsskapende arbeid i kommunen.

- i) I plan perioden skal ungdommens bruk av rusmidler kartlegges. Dette kan gjøres i prosjekt Ungdom og Rus. Denne stilling må etableres som fast ordning etter prosjektperioden.
- j) Videreføre arbeidet med politirådet. Dette er et viktig samarbeidsforum på tvers av fagetater og fagtjeneseter i kommunen.
- k) Ha fokus på kompetanse og tiltak ovenfor barn og ungdom med adferdsproblemer . Dette fokuseres også i handlingsplan « sammen mot vold».

7.3 Nye tiltak oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmisbrukere

- a) Det opprettes en stilling fagleder rus. I første omgang søkes det om prosjektstilling, denne må videreføres etter prosjektperioden.
- b) Arbeid med oppfølging til rusavhengige må styrkes med å opprette to miljøarbeiderstillinger. Det må også arbeides for å få tilgjengelig bemanning i helger og høytider for brukergruppen.
- c) Styrke kompetansen i å forvalte privat økonomi og øke boevne. Prosjekt miljøvaktmester bør videreføres etter prosjektslutt.
- d) Styrke boligtilbud for voksne rusmisbrukere/avhengige. Dette sees i forhold til boligsosiale handlingsplan til Balsfjord kommune.
- e) Styrke velferds og aktivitetstilbudet til rusmisbrukere. Gi tilbud innen ernæring og fysisk aktivitet, sees i samarbeid med frisklivssentralen og øvrige tilbud innen frivillige lag og foreninger i kommunen.
- f) Videreføre Grønt Arbeid i samarbeid med NAV, samt prøve ut aktivitetstilbud på gårder innen Grønt omsorg.
- g) Få etablert egen lokalitet for utdeling av medisiner for henting på kontor, dags/ukedosetter, LAR-medisiner osv.
- h) Få etablert flere kontor for ansatte i rusomsorgen
- i) Oppfordre til å etablere selvhjelpsgrupper som eks AA, NA og Al-Anon.
- j) Oppfordre bedrifter til å inngå AKAN kontrakt.
- k) Videreføre arbeid med å etablere lokal kontaktperson fra RIO.
- l) Styrke arbeidet ovenfor pårørende. Formidle informasjon om brukerorganisasjoner og frivillige foreninger.

Kildehenvisninger

- * Veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan
- * Opptrappingsplan for rusfeltet, Helse og Omsorgsdepartementet, 2007
- * NOU 2003:4 Forskning på rusmiddelfeltet. En oppsummering av kunnskap om effekt av tiltak.
- * Babor et. Al. “ Alcohol No ordinary Commodity». Oxford University Press, 2003.
- * Schancke, Vegard A. (2003) Forebyggende og helsefremmende arbeid – fra forskning til praksis. En kunnskapsoppsummering med råd og anbefalinger. Nord-norsk kompetansesenter – Rus.
- * Alkoholoven (2. juni 1989 nr 27) og alkoholforskriften (8. juni 2005 nr 538)
- * Statusrapport om rusmiddelsituasjonen i Norge (årlig redegjørelse til Stortinget fra Helse- og omsorgsdepartementet)
- * Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene (utgis årlig av Sosial- og helsedirektoratet i samarbeid med Statistisk sentralbyrå og Statens helsetilsyn)
- * www.forebyggingstiltak.no
- * www.sirus.no
- * www.rustiltak.no